

KURULUŞUNDAN TANZİMAT'A KADAR

Osmanlı Medreselerinde Eğitim

Osmanlı medreseleri, kendine özgü geleneği, kapsamlı müfredatı ve okutulan dersler ile zengin ilmî birikimi temsil ediyordu. Bu müessesede tahsilin her aşaması, büyük bir hassasiyetle düzenlenmişti...

Dereceler

Müderrisin aldığı maaş ve eğitimin seviyesine göre aşağıdan yukarıya medreseler

Hâric Medreseleri

İbtidâ-i Hâric,
Hareket-i Hâric

Dâhil Medreseleri

İbtidâ-i Dâhil,
Hareket-i Dâhil

Yüksek Seviye

Mûsile-i Sahn,
Sahn-ı Semân
(Üniversite seviyesi)

İhtisas

İbtidâ-i Altmışlı,
Mûsile-i
Süleymaniye,
Süleymaniye ve
en üst makam
olan Darülhadis

Başlama Yaşı

Genellikle 12-20 yaş
arasında medreseye
başlanırdı.

Eğitim Süresi

En alt kademedan en üst
seviyeye kadar eğitim
süresi 15-20 yıl arasında
değişirdi.

Günlük Dersler

Günlük 4-5
ders okutulur,
müderrisler
ise haftada
4 gün derse
girerdi.

Ders Vakti

Dersler, sabah namazından sonra başlar ve öğleye kadar devam ederdi. Öğleden ikindiye kadar ders yapılmaz, ikindi namazından sonra eğitim tekrar başlardı.

Okutulan Dersler

Hesap, hendese, hey'et ve hikmet gibi akli ilimler; belâgat ve mantık, sarf ve nahv gibi âlet ilimleri ve tefsir, hadis, fıkıh ve kelim gibi yüksek ilimler birlikte okutulurdu.

Okutulan Kitaplar

Sarf

Emsile, Bina, Maksûd, İzzî, Merah, Şâfiye

Nahiv

Avâmil, Avâmil-i Mi'e, Âcurrûmiyye (Ecrûmiyye), Elfiye, Misbâh, İzhâr, Kâfiye, Molla Câmi

Kelâm

Hâşiyetü't-Tecrid, Şerhu'l-Mevâkır

Fıkıh

Şerh-i Ferâiz, Şerhu'l-Vikâye, el-Hidâye

Usûl-i Fıkıh

et-Tavzih, et-Telvih

Hadis

Mesâbihu's-Sünne, Meşâriku'l-Envârî'n-Nebeviyye, Buhârî-i Şerif

Tefsir

Envârü't-Tenzil

Belâgat

Mutavvel, Şerh-i Miftâh

Geometri

Eşkâlü't-Te'sis

Hesap

Risâle-i Bahâiyye (Hulâsatü'l-Hesâb)

Astronomi

el-Mulahhas, Risâle-i Fethiyye

Hikmet/Felsefe

Şerhu Hidâyeti'l-Hikme

Bunun dışında da pek çok eser okutulmuştur.

500+

Balkanlarda 575 medrese vardı. İstanbul'da ise 19. yüzyıla kadar 500'ü aşkın medresede eğitim veriliyordu.

Eğitim Dili

Ders anlatımı çoğunlukla Türkçe, ilim dili ise Arapça'ydı.

Çalışma Metodu

Ezber, müzakere, takrîr, yazma (imla), soru-cevap ve münazara.

Mezuniyet

Tahsilini bitirene icazetname (diploma) verilirdi.

Ücretsiz Eğitim

Tüm ihtiyaçlar vakıflar tarafından karşılanırdı.

Şubat 2026 • Sayı: 210
Metin: Veysel Sekmen • Infografik: Siraceddin El

QR kodunu okutarak indirebilir ve çıktı alabilirsiniz.

YEDİKITA
TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ